

Slovenski dom

Poština plašana v gotovini
Spedizione in abbonamento postale

Prezzo - Cena Lir 0.50

Štev. 34

V Ljubljani, v petek, 12. februarja 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje (italijanskega in tujega)
Izjava Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Nessun avvenimento di rilievo in Tunisia

5 velivoli nemici abbattuti
Le vittime della barbara incursione su Cairuan

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

In Tunisia nessun avvenimento di rilievo. L'aviazione germanica ha abbattuto in duelli aerei quattro caccia britannici.

Le vittime causate tra la popolazione araba di Kairuan dall'incursione aerea nemica del giorno 9 sono salite ad oltre 200 morti e 300 feriti.

Un nostro velivolo non è ritornato alla base. Apparecchi inglesi hanno attaccato con bombe un nostro sommergibile nel Mediterraneo senza causargli danni; uno dei bombardieri colpito dal tiro contro-aereo della nave, è precipitato in mare.

Nota al bollettino 992:

Il bollettino di ieri ha comunicato che il nemico aveva fortemente bombardato la città di Kairuan in Tunisia causando numerose vittime tra la popolazione araba. Oggi si apprende dalla stessa fonte ufficiale che le perdite salgono ad oltre 200 morti e 300 feriti, dimostrazione evidente dei fini terroristici che i bombardieri anglo-americani perseguono nell'accerchiare contro gli agglomerati urbani sia del continente europeo che delle regioni africane. Kairuan è la tradizionale città araba una volta capitale e universalmente considerata nell'ambiente arabo la città santa del Mare Orientale; l'insano bombardamento il cui effetto si è ripercosso così gravemente tra pacifici lavoratori non può non lasciare traccia nell'animo fiero, giusto, cavalleresco dei magrebini i quali già sapevano, come tutte le genti arabe, i sistemi inglesi della frosta, delle deportazioni, delle rappresaglie, delle multe collettive ed oggi completano tale conoscenza per la sistematica spogliazione di tutti i loro averi o per gli eccidi in massa tipo Kairuan. Tra le parole della «Carta Atlantica» ed i misfatti dell'aviazione anglo-americana la saggezza araba saprà misurare i sentimenti dei suoi veri nemici.

V Tuniziji nobenega pomembnejšega dogodka

5 sovražnih letal sestreljenih
Žrtve divjaškega napada na Cairuan

V Tuniziji nobenega pomembnega vrednega dogodka.

Nemško letalstvo je v dvobojih sestrelilo 4 angleške letalce. Žrtve med arabskim prebivalstvom v Kairuanu, ki jih je povzročil sovražnikov napad dne 9. februarja, so poskočile na več ko 200 mrtvih in 300 ranjenih.

Eno naše letalo se ni vrnilo v oporišče.

Angleška letala so z bombami napadla neko našo podmornico na Sredozemskem morju ne da bi ji povzročila kaj škode. Eden bombardnikov, ki so ga zadeli protiletalski strelji z ladje, je treščil v morje.

Pripomba k vojnemu poročilu št. 992:

Včerajšnji uradni poročilo je objavilo, da je nasprotnik silovito bombardiral mesto Kairuan v Tuniziji ter povzročil številne žrtve med arabskim prebivalstvom. Iz istega uradnega vira se je danes izvedelo, da so narasle izgube na več ko 200 mrtvih in 300 ranjenih, kar razločno dokazuje ustrahovalne namene angleških in ameriških bombardnikov, ki divjajo zoper mestna naselja bodisi na evropski celini, bodisi v afriških pokrajinah. Kairuan je zgodovinsko arabsko mesto, ki je nekoč bilo prestolnica in ki ga arabski svet na splošno ima za sveto mesto zahodnega Magreba. Nečloveško bombardiranje, ki je pustilo take hude posledice med mirujočimi delavci, mora pustiti sledove v ponosnem, pravičnem in viteškem duhu magrebinskih prebivalcev, ki so že spoznali, kakor vsi arabski rodovi, angleški sistem biča, pregonov, represalij in množičnih glob. Danes to znanje dopolnjuje ob načrtnem ropanju vsega njihovega imetja in ob množičnih pobojih kairuanske vrste. Po razliki med besedami atlantske kartice ter med zločini angleškega in ameriškega letalstva bo znala arabska močrost ocenjevati čustva svojih pravih sovražnikov.

Zakaj Stalina in njegovih ni bilo na posvetu v Casablanci

München, 12. februarja. s. »Abendzeitung« spet piše o Stalinovi odsotnosti pri pogovorih v Casablanci ter pripominja, da se severnoameriški tisk izraža domneve, da se rdeči diktator ni hotel osebno podati na posvetovanje, niti poslati tja kakšnega svojega zastopnika, da ne bi bil primoran kompromitirati se z izjavami glede usode, ki bi jo Sovjetska Rusija ob morebitni zmagi dodelila malim evropskim državam. Nekaj je gotovo — piše omenjeni list — in sicer: Anglosaksonci so sramotno prodali vso Evropo boljševizmu. Spriča je, ki jo je vzbudilo to poniževalno mešetarjenje v evropskih državah, ki so doslej ostale še nevtralne, skušajo na vsak način požrti grenko zdravilo, in svetujejo svojim žrtvam, naj se zlepa uklonijo rablju se pred nameravano smrtno obsodbo. Z genljivo enodušnostjo, ki družijo angleške lorde z Judi vsega sveta, si prizadevajo v Sovjetski Rusiji in njenemu velikemu poglavarju ponuditi devišto let držav. Sedanji boljševiki, pravijo, nimajo nič opraviti z Leninovimi in Trockijevimi. Oni so samo dobri narodnjaki, ki jim

Nove cene za kmetijske pridelke in živino

Z zvišanjem cen je vlada hotela dati priznanje kmetovim naporom in preprečiti spekulacijo

Rim, 12. februarja. s. »Gazzetta ufficiale« bo objavila cene kmetijskim pridelkom za novo poljedelsko obdobje, kakor jih je na zadnji seji odobril ministrski odbor za vzporeditev preskrbe, razdelitve in cen. S posebno uredbo se dopolnjuje ureditev kmetijske pridelave, ki jo obvezni pridelovalni načrti že itak usmerjajo tako, da odgovarja potrebam države v vojni, bodisi glede živčevja, bodisi glede potreb industrije v surovinah. Ko bo kmet od zdaj vedel za cene, po katerih bo oddajal svoje pridelke, mu bo to dalo vedno mirnost, ki je neobhodno potrebna njegovemu trudu, bo pa to pomagalo zagotoviti večjo stalnost tržiščem in preprečilo sluherni poskus spekulacije, ki bi škodila tudi redni oddaji pridelkov ter preskrbi potrošniških sredstev.

V naslednjem so navedene cene za najvažnejša področja posameznih pridelovalnih panog. Kjer ni izrečno povedano drugače, veljajo cene za stot in že obsegajo tudi morebitne doklade ali nagrade na breme državnega proračuna.

Zito: jara pšenica iz severne in srednje Italije (razeri Maremme Grossetane in Lazio) 235 lir, iz južne Italije in Maremme Grossetane ter Lazio 290 lir, pridelek z otokov 310 lir.

Ozimina pšenica: povisek 20 lir na ceno jare pšenice.

Rž: 200 lir, ječmen 165 lir, oves 160 lir, koruza 160 lir, neobdelan riž 180 lir.

Industrijske rastline:

Sladkorna pesa 2 litri od stopnje sladkorja z dodatkom treh lir na stot za prevozne stroške. Dura 12,25 lir za stot ter obdelovalni dodatek 20 lir za pridelek iz severne in srednje Italije, 35 lir za pridelek iz južne Italije. — Konoplja: srednja osnovna cena 1050 lir. — Bombaž: osnovna cena za prvo vrsto 3000 lir. — Lan: osnovna cena za severno Italijo 202 lir. — Industrijski paradiznik: osnovna cena za vrsto San Marzano 40 lir.

Oljna semena: lan 450 lir, ogrščica 450 lir, tobak 430 lir, sončnice 350 lir, gorčica 700 lir, soja 550 lir, sezam 1200 lir, arašidi 700 lir.

Klavna živina: osnovne cene: teleta skupine B I-a 760 lir, voli skupine B I-a 675 lir, krave skupine C I-a 575 lir.

Pitane svinje: osnovna cena za vrsto I-a (določa spitane svinje) 1300 lir.

Kravje mleko: za industrijsko rabo od 135—138 lir po predelih.

Kravje mleko za prehrano: za pokrajine, ki veljajo zanje določila o ceni mleka za industrijo, se ta cena poveča za 15 ali 10 lir po letnem času. V pokrajinah, kjer določila o mleku za industrijsko rabo ne veljajo, se bodo cene ravnale po gospodarskem položaju in se bodo gibale od 170 do 300 lir.

Potrjene so bile sedanje cene za zelenjavna semena, krompir, zelenjavo, sadje, olje, za izdelke,

ki jih prinaša ovčereja, za perutnino in zajce in za bube svilnega prela. Nove cene veljajo za klavno živino od 15. januarja, za pitane svinje in mleko vseh vrst pa od 1. marca.

Sprejemi tujih poslanikov pri Duceju

Rim, 12. febr. s. Duce je sprejel novega španskega poslanika na italijanskem dvoru Cuesta, ki mu je izročil prepise poverilnic ter osebno pismo generala Franca. Nato je sprejel novega švicarskega poslanika Vielijsa, ki mu je tudi izročil prepise poverilnic. Vrh tega je sprejel še nemškega poslanika von Mackensena.

Petletnica obvezne delovne službe v Nemčiji

Berlin, 12. februarja. s. Čez nekaj dni bo poteklo pet let, odkar je 15. februarja 1938 maršal Goering odredil enoletno prisilno delovno službo za nemška dekleta, ki so dovršila 14 let starosti in nimajo nobene stalne zaposlitve v kateri gospodarski panogi. Dosedaj je okrog polmilion nemških deklet opravilo svoje dolžnostno delo, ki je povečalo njihovo izkustvo, zraven jih pa telesno in duhovno okrepi.

Bolgarski državni proračun

Sofija, 12. februarja. s. Uradno so bile objavljene številke o državnem proračunu za prvih deset mesecev lanskega leta. Dohodki znašajo 117 milijard 221.750.000 levov napram dohodkom 14 milijard 133.720.000 levov, doseženim v istem času predlanskega leta. Izdatki znašajo 17.779.385.000 levov. Proračun železnice, ki so samostojno telo, izkazuje za prvih deset mesecev lanskega leta dohodkov 3.816.890.000 levov, izdatkov pa 3 milijarde 242.336.000 levov, torej nastane presežek 674 milijonov 554.000 levov.

Zavezniška nevoščljivost zaradi ruskih uspehov

Stockholm, 12. februarja. s. Angleški in ameriški krogi so nevoščljivi Rusom za uspehe njihove vojske na vzhodnem bojišču. Zve skrbi, da bi utegnla Rusija sama dokončati vojno vzhodno bojišče v Londonu in New Yorku, da se odločneje kakor doslej zahtevajo odprtje drugega bojišča. Cilji zavezniške strategije, tako pravijo listi, zahtevajo, da se drugo bojišče odpre že na pomlad. List »New-York Times« pravi: »Ura udarca je odbila. Če priložnosti sedaj ne bomo izrabili, bomo prišli spet prekasno.« List izraža nato bojazn, da bi Rusija zaradi uspeha, ki bi ji imela za končanje vojne, nazadnje celo zahtevala, da vsem narekuje mir.

Obvezno delo v Perziji

Ankara, 11. febr. AS: Izvedelo se je, da so v Perziji uvedli obvezno delovno službo za gradnjo cest in železnice. Ta ukrep je bil sprejet v zvezi z dejstvom, da je bilo treba odložiti mnogo javnih del zaradi pomanjkanja delovnih moči. Delavci namreč zapuščajo delo, ker angleška in ameriška podjetja ne spoštujejo delovnih pogojev.

Vesti 12. februarja

Nemška vlada je izdala ukrep, ki določa, da oblasti lahko pokličejo vse študente iz višjih šol v pomožno letalsko službo.

Nove omejitve glede Judov je izdala bolgarska vlada. Judje bodo smeli na trge in v trgovine samo ob določenem dnevnem času, ne smejo kupovati blaga naravnost od izdelovalcev ali pa si dati pošiljati blago na dom.

Ameriški odbor za vojno izdelavo je sklenil novo omejitve glede porabe papirja. Ustavili bodo veliko listov in revij.

Kapitana pilota Ervina Fischerja, poveljnika oddelka oglednikov, ki je izvedel svoj 2000. vojni polet, je Hitler odlikoval s hrastovim listom k viteškemu križu reda Železnega križa.

Angleške oblasti so uvedli v Perziji obvezno delovno službo in bo prišel pred vojaško sodišče vsakdo, ki ne bi hotel delati.

V Buenos Airesu je neznan atentator streljal na argentinskega pravosodnega ministra Rothea. Minister je bil lahko ranjen od steklenega drobca. Napadalec je pobegnil z avtomobilom. Rothea smatrajo za naslednika sedanjemu predsedniku republike in vnetega podpornika sedanje nevtralnostne politike.

Amerika je na pragu hude krize v prehrani, je dejal bivši predsednik Hoover, ki napoveduje dolgo izredno hudo in težavno vojno za Amerikance.

guba za zavezniške narode. Huda je ne samo izguba ladje, pač pa tudi tovara in dragocenih življenj mornarjev, ki so posebno dobro izurjeni, in pa izguba delovnih ur, ki jih ni mogoče več nadomestiti. V tem pogledu je os na boljšem. Lahko zgradi deset oklepnih vozil in jih brez večje izgube časa in dela odposli naravnost na bojno poprišče. Zavezniki pa so v tem pogledu na slabšem. Izdelati morajo mnogo več oklepnih vozil, da bi sproti pokrili izgube, ki nastanejo med prevozom. Zato morajo potratiti mnogo delovnih ur za izdelovanje ladij, za plovbo čez morja, za nakladanje in razkladanje in tudi za zaščito. Če gre ladja na dno morja, je zaman vse delo in vsi napori.

Ducejevo priznanje vdovam in materam padlih mušketirjev

Rim, 12. februarja. s. Ob dvajsetletnici ustanovitve mušketirskih oddelkov je Duce v navzočnosti načelnika glavnega stana milice sprejel svoje padlih mušketirjev ter mušketirje, ki so bili preteklo leto odlikovani zaradi vojaških zaslug. Navzočne so bile: ga. Amante Magda, vdova mušketirja Piercarla (padel), baronica Berlinghieri Elisa, mati padlega mušketirja Andreja, ga. De Paolis Catarina in ga. De Paolis Laura, mati in sestra padlega mušketirja Claudijsa, ga. Doneddu Amadina, vdova padlega mušketirja Costantina, ga. Monaco Wanda, vdova padlega mušketirja Igina, ga. Paccarri Vittoria, mati padlega mušketirja Maria, knežinja Barberini Colonna di Sciarra Nadia, mati pogrešanega mušketirja Urbana, od odlikovanih mušketirjev pa so bili navzočni: Cassalotti Arnaldo, Donza Giuseppe, Francisci Aldo, Gav Giulio, Anatori Fiorenzo, Ereda Raffaele, Felcinia Fernando, Rancati Giacomo, Salvatore Angelo, Viola Giuseppe, Datri Guido in Mori Giuseppe. Poleg teh sta bila pri sprejemu tudi pribojnik Gandolini Giuseppe in mušketir Corrado Santa-

maria, ki sta včeraj obhajala 20 letnico, odkar pripadata oddelku mušketirjev.

Poveljnik oddelka je prebral kratko poročilo o sodelovanju mušketirjev v bojih na raznih bojiščih.

Duce je spregovoril najprej ganljive besede svojim mušketirjem, ki so padli v tej vojni, pohvalil skupino odlikovanih mušketirjev ter izrekel pozdrav še drugim mušketirjem, ki se bore na raznih bojiščih. Junija 1940 so mušketirji proslili Duceja, naj jim dodeli to čast, da bi lahko z orožjem v roki služili domovini. Ni jim zastoj poddelil te časti, zakaj od skupnega števila 200 se je 175 mušketirjev udeleževalo bojev na raznih bojiščih in jih je devet padlo, devet pa jih pogrešajo. Kako se je oddelek mušketirjev junjsko boril, dokazuje devet odlikovanih za vojaško hrabrost, ki so jih poddelili padlim. Dvoje odlikovanj pogrešanim in 36 še živim. Boj se nadaljuje. Mušketirji se ga bodo udeleževali, dokler ne bo dosežena zmaga.

Nepretргani hudi obrambni boji na južni ruski fronti

Uspešni nemški protinapadi pri Novorosijsku - Siloviti napadi pri Oskolu odbiti - 351 sovjetskih tankov uničenih v 10 dneh

Hitlerjev glavni stan, 12. febr. s. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo naslednje uradno vojno poročilo:

V nadaljevanju hudih bojev na južnem odseku vzhodne fronte so bili tudi včeraj na raznih mestih doseženi pomembni obrambni uspehi, ki so sovjetske čete veljali hude izgube v ljudeh in blagu.

Na zahodnem Kavkazu boji krajevnega pomena. Proti novoizkrcanemu sovražniku jugozahodno od Novorosijska so bili lastni protinapadi uspešni.

Na področju zgornjega Donca so bili vsi sovražnikovi napadi krvavo zavrnjeni. Obroč okrog neke sovjetske skupine sil je bil še bolj zožen.

Tudi včeraj so skušale sovjetske čete zahodno od oskolskega odseka z maskiranimi napadi vezati nemške sile v lastnem obrambnem okviru in jim s tem preprečiti premakljivo bojno delovanje, toda kljub temu se je posrečilo vse te silovite napade, podprte z oklepnim orožjem, razbiti in deloma uničiti. Uničenih je bilo tukaj 40 oklepnih vozil. Letalstvo je z močnimi bojnimi in strmoglavnimi oddelki po-

novno napadalo prednje čete sovražnikovih kolon na pohodu in zbirališča motornih vozil.

V severnem delu vzhodne fronte je skušal sovražnik svoje napade južno od Ladoškega jezera, kjer ni mogel doseči nobenega napredka, prenesti na druge odseke. Tudi ti so kljub močni oklepnim in letalski podpori ostali brezuspešni. Na enem mestu, kjer je prišlo do vdora, boji še potekajo. Podnevi in ponoči so bojna letala tudi v tem odseku bombardirala izhodne postojanke za oklepna vozila ter sovražnikove dovodne zveze.

V času od 1. do 10. februarja tega leta je bilo na vzhodni fronti po oddelkih kopne vojske uničenih, zaplenjenih ali onesposobljenih za premikanje 351 sovjetskih oklepnih vozil.

Na severnoafriški fronti je dan potekel mirno.

Pri dnevnih poletih sovražnikovih letal proti obali zasedenega ozemlja je bilo sestreljenih 7 letal.

Nemška bojna letala so tudi včeraj napadla nekatere kraje v južni Angliji z uspehom.

Angleške skrbi zaradi gladovne stavke indijskega voditelja Gandhija

Bangkok, 12. februarja. s. Indijska vlada je zapovedala, naj bodo zdravniki stalno pri Gandiju in naj bdijo nad njim, kajti boji se, da bi bila gladovna stavka usodna zanj. Vlada indijskega podkralja je v velikih skrbih zaradi posledic, ki bi jih utegnla povzročiti Gandijeva smrt med indijskim prebivalstvom, ki je močno protiangliško nastrojeno. Kakor pišejo časopisi, uživa Gandi izključno le pomarančni sok.

Angleški tisk o pravem pomenu podmorniške nevarnosti

Rim, 12. februarja. s. Londonski list »Daily Mail« se v svojem uvodniku bavi z izjavami admirala Crarka o izgubah zavezniškega trgovskega brodovja v l. 1942., katere so menda dosegle številko 7 milijonov ton, kakor tudi z objavo britanskega pomorskega poveljstva, ki se je glasila: Potopitve zavezniških trgovskih ladij niso presegle običajnega povprečja. List se nevoljen vprašuje: Je mar admiraliteta mnenja,

da pomeni 7 milijonov ton potopljenega brodovja običajno mero?

Clankar nadaljuje: Pa tudi tedaj, ako bi naše potopitve dosegle le polovico prej navedene številke, bi bile vseeno izredne. Besed »običajne« v tej zvezi ne smemo zlorabljati. Zlorabljati jo, bi pomenilo, nadaljevati s stalnim izrednega zadovoljstva glede smrtnih nevarnosti. Vsaka potopljena ladja je huda iz-

Visoki komisar sprejel predsednika Akademije znanosti in umetnosti

Včeraj dopoldne je sprejel Visoki komisar v vladni palači profesorja dr. Milana Vidmarja, predsednika Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani, ki mu je poročal o svoji udeležbi na obnem zboru Kraljeve akademije znanosti, ki se je vršil v Rimu 23. januarja. Ob tej priliki je Ekse. Federzoni, predsednik Kraljeve italijanske akademije, nastovil prisrčne pozdravne besede in

želje mladi Akademiji v Ljubljani, medtem ko je prof. Vidmar prebral pozdrav in bil živahno pozdravljen.

Generalni tajnik Akademije prof. Ramovš pa se je udeležil seje »Tabula Imperii Romanici«.

Ekse. Grazioli se je še razgovarjal s prof. Vidmarjem o različnih vprašanih, ki se tičejo ljubljanske akademije.

Ljubljanska Drama:

Carlo Goldoni: »Mirandolina«

Ljubljana, 11. februarja.

Carlo Goldoni (1707—1793) je reformator italijanske vesele igre; improvizirano commedio dell'arte je namreč nadomestil z zapisano značajsko komedijo, snov je pa nabiral iz svojega pisanega življenja ter jo krasil in bogatil s svojo domišljijo.

Locandiero (tak je izvirni naslov Mirandoline, pri nas je bila doslej znana pod naslovom Gostilničarka) je napisal jeseni leta 1752, torej pred dobri 190 leti. Igrala jo je prvič Medebachova igralna družina v Angielskem gledališču v Benetkah januarja 1753. Ta igra naj bi bila nekakšno Goldonijeva slovo od Benetk, kajti isto leto je podpisal pogodbo, ki ga je vodila v San Luco. Očitno je, da se je hotel z Mirandolino pokloniti predvsem glavni igralki svoje dotlejane igralske družine, zato je po živem zgledu živahne in preveč ne Marliane napisal svojo najboljšo komedijo, hkrati pa predstavil svojo najpopolnejšo žensko osebo. Mirandolina je napisana samo zaradi nje in samo od glavne igralke je odvisen tudi uspeh igre.

Zato ni nič čudnega, če so si vse znamenite odrske umetnice od Carlote Marchionni in Adelaide Ristori do Eleonore Duse želele, da bi se preizkusile in zmagale v tej vlogi, ki spretno združuje najbistvenejšo lastnost lepega spola: premagati slehernega, ki se jim upira, jih zaničuje in ne mara, ter ga zaslužiti, oviti okoli prsta in potepati v tla, kakor pravi Mirandolina sama.

Mirandolina je večna, danes tako živa in sobodo, dasi je kakor Manon značilna predstavnica osemnajstega stoletja. Ni pokvarjena in bolno čustvena, temveč zdrava, vedra in razposajena. Ne mara večnih snubcev markiza Forlipopolija in grofa Albafiorija, ki se ji klanjata in ji dvorita, razdraži pa jo moški, ki ne mara žensk. Zato sklene, da ga bo premagala in uklonila. Napne vse svoje sile, priključuje vse čare in muke svojega duha in telesa na pomoč, dokler ji nerodni medved ne zapleše po njeni igri. Komaj pa se to zgodi, je že konec njene navidezne ljubezni do sovražnika žensk. Osramočenega prepusti posmehu, sama pa se poroči z zvestim služabnikom Fabricijem.

Mirandolina je večna, danes tako živa in sobodna, kakor je bila pred dve sto leti, ko je Goldoniju zamrla pero.

Niso pa večne nekatere druge osebe iz te komedije, ki prehodno nosijo samo pečat svoje dobe. Markiz Forlipopoli je značilen predstavnik zamirajočega starega, obubožanega plemstva, njegov tekmeč, grof Albafiorio, pa zastopnik novega denarnega plemstva. Goldoniju se je nasprotje med skupnim in bogatim plemičem čudovito posrečilo, le škoda, da je njun boj že predaleč od nas, saj ga

gledamo samo še kot starinsko zanimivost. Podobne občuteke se nam vsiljuje tudi ob nastopu obeh spogledljivih igralr Hordenzije in Dejanire, kajti danes je ta motiv tuj in zastareel. Vse te stranske osebe pa vendarle čudovito pripomorejo k celotni podobi najboljšega Goldonijeve komedije.

Goldoni se sam še ni zavedal, da je v Mirandolini ustvaril nekaj boljšega, kakor je napisal do tlej, saj mu je besedilo zanj prav tako zlahka zdrknilo s peresa kakor za vse druge igre. V uvodu celo pravi, da se mu je ta igra izmed vseh napisala najbolj poučno in zgledno. Pravi, da je to na prvi pogled prav za prav nesmiselna trditve, kajti dotlej še ni ustvaril varljivejše in nevarnejše ženske od Mirandoline, toda poučnost in koristnost je razvidna iz žalostne prigode o vitezu Ripafatti, ki je živ zgled ponižane prevzetnosti in prelep dokaz, kako zlahka se zaljubijo moški, če le ženska hoče.

Prav je, da je ljubljansko gledališče ob nekaterih sodobnih italijanskih odskih delih prikazalo tudi najpopularnejšega klasika. Predstava sicer ni ogrela, kakor bi človek pričakoval, kajti današnji čas je sovražnik tako narejenosti kakor tudi nacičkanosti, vendar se je častljivo dvestoletno besedilo uspešno pomerilo z nekaterimi sodobnimi deli.

Režiser Jože Kovič je ekrbno premislil besedilo, črtal nepotrebno in nesodobno gostobesedje, posebno predloge samogovora Mirandoline, vstavljal prijetne domisleke (prolog, predstavljaj) ter poglaval komedijo v zmeren tek, ki pa se mi je zdel ponekod prepočasen in preokoren, preveč premišljen, kajti ob njem se je preveč razkrivala raznoda besedila, ki v glavnem more živeti predvsem v presenetljivih obratih in primerni naglici.

Posamezni igralci so se res potrudili in nam veliko nudili. Sicer smo tu pa tam pogrešali malo improvizacije in duhovitih domislov, ki naj bi prekrili bomo ogrode, toda vemo, da je daundanski kaj hudo improvizirati, kajti kaj takega so zmogli le najspetnejši igralci šele po dolgi vaji. Predvsem moramo pohvaliti M. Danilova, ki nam je prikazal lepo krmario Mirandolino živo in verno, vso v slogu kraja in časa. Na njej je elonela vsa teža igre in če je igra uspela, se moramo zahvaliti predvsem njej. Posebno je bila vzorna njena mimika in igra kretenj, višek naravne in neprilicene gospodarske položaja pa je nedvomno dosegla v tretjem dejanju v znamenitem prizoru z likalnikom. Janov vitez Ripafatta je bila podoba, ki nam bo še dolgo ostala v spominu. Nič ni bilo v njej burleskna, a je vendar s svojo tragičnimko najosnejše poživljal igro. Gregorinov markiz Forlipopoli in Verdonikov grof Albafiorio sta bila sicer dobri komični postavi, a človek je ves čas pričakoval še malo več gibčnosti in improvizacije. Goldonijeva plemiča sta bila gotovo blizu cirkuskim priredbam kakor odskim karikatiram. Kaj takega bi bilo seveda danes neuporabno, saj se nam je kdaj pa kdaj že to bore malo teatralnega pretiravanja upiralo, a vendar bi ju kazalo poživiti. Glede tega je imel Gregorin seveda veliko hvaležnejšo nalogo, ker je njegov značaj veliko boljše orisan. Obe gledališki igralki, Hordenzijo in Dejaniro, sta prav prijetno zaigrali Gabrijelčičeva in V. Juvanova. Brez njih bi bila komedija prazna, tako pa sta s svojo načičkanostjo in spogledljivostjo služili za časovno in krajevno ozadje, ki je pri igri nujno potrebno. Največ improvizacijskih domislov in sproščenosti je pokazal Gorinšek v vlogi natakarija Fabricija in mu je ta vloga gotovo v čast. Ni bil vsiljiv in zoprn, a vendar po sodobnih pojmih nemogoč in nedovoljen. Prav ta samovoljnost v preprosti komiki pa je ekoraj najosnovnejša poteza vsake Goldonijeve veseligrice. Tudi vitezo sluga Benedičič je bil kaj prijeten in živ, čeprav je imel besedila komaj za na pisemsko znamko.

Insencator Franz se je potrudil, da je prikazal silno razgibano in načičkano obo, kar nam je precej podpiralo besedilo. Tudi noče eo se svojstveno dopolnjevale in poživljale. Stalno prizorišče je sicer olajšalo inscenacijo, je pa nekajkrat — posebno v zadnjem dejanju — nudilo premalo nazornosti v notranji ureditvi hiše, ko prav za prav nismo vedeli, ne od kod kdo prihaja, ne kam odhaja.

Prevajalec sicer ni imel lahke naloge, ohraniti sočnost izvirnika, vendar se ni zadosti potrudil.

—om—

V pričakovanju pomladi in modnih novosti

Modne revije dovoljujejo dovolj sprememb, vendar je tudi letos načelo: praktičnost

Ljubljana, 12. januarja.

Mnogi trde, da je mladost sama že lepota in da je zato sleherni lepotečen odveč. Mladina, zlasti dekleta, pa bi rada bila še bolj brhka in lepa in v tem jih podpirajo moda in njeni zakoni. Tako so sedaj spet v pričakovanju prijetne pomladi in modnih novosti. Letošnja mila zima je damski svet postavila nekoliko prej pred »nove naloge«, saj smo imeli že nekaj prav prijetnih in sončnih dni. Damski saloni, kjer so imeli prednja meseca krojači in krojačice odhiti, so zadnje dni spet oživeli in imajo nekaj dela.

Kakšna je letošnja pomladanska moda? Se vedno so moderne dolge jopice z ovratniki in brez ovratnikov ter kostumi. Posebnost letoš-

nje mode pri jopicah je poudarjena linija v pasu in gumbi — pas zelo stisnjen — tako imenovane krojaške jopice s prsnimi žepki — vrezanimi in našitimi — vseh oblik. Klasično krojenje dolgih jopic olepšuje moda z novimi posebnostmi: z ozkimi ali širokimi obročki. Če je kostum svetel, potem se ga lahko temno obrabi.

Krila so še vedno kratka — ravna in ozka. Moda tudi ne izključuje zvončastih kril, vendar so ta bolj redka. Dovolj možnosti daje moda pri krilih z gubami spredaj in zadaj. Lepo ukrojena hlačna krila, ki so jih nosile dame do sedaj le bolj za športne prilike, se lahko po »modnih zakonih« nosijo tudi ob drugih prilikah; moda le ukazuje, da morajo biti ukrojena solidno, da se pri hoji ne vidijo noge.

Umetno cvetje je prišlo kot krasilo spet v modo. Temno cvetje se prilaga svetlemu kostumu, svetlo cvetje pa temnemu. Lepo pristaja temni obleki svetel plašč in obratno. Jopice iz surove svile prijetno pristajajo črnemu svilenemu krilu, barvasta jopica pa k enakobarvnemu krilu. Pomladanska moda ima med drugimi tudi bel platen plašč ali kostum iz surove svile z dolgim kepom. V Ljubljani bodo slednji bržkone redkejši, ker naše dame niso za take posebnosti. Moderni so spet plašči v moški obliki s stojčimi ovratniki in z ovratniki s šalom. Moda ne izključuje tudi ljubkih plaščev z gubami na hrbtu.

Tako vidimo že iz teh najvažnejših letošnjih modnih načel, da so se modni zakoni kolikor toliko prilagodili času in razmeram. Vse preprosto, vendar dovolj možnosti za spremembo, ki oživlja tudi letošnjo pomladansko modo.

Da se je moda zares prilagodila nekoliko tudi času, dokazujejo modni zakoni, ki dajejo v letošnji pomladanski modi poudarka zlasti bokom, ki so pri oblekah (samo pri oblekah) zelo poudarjeni. To je v letošnji modi res nekaj značilnega in svojstvenega, saj so do sedaj dame pazile zlasti, da so bili bokli kolikor mogoče bolj tesni, da se je izražala vitkost...

V modnih revijah so pogoste tudi obleke v srajčnih oblikah, krila z gubami in razne ljubke podrobnosti, s katerimi si bodo lahko dame pomagale pri krojenju, da ne bodo v zadregi. Za popoldne predvideva moda ozke obleke, v krilu nekoliko zvončaste (lani zelo zvončaste), spredaj nekoliko skrajšane in ljubko okrašene. Za pomlad predvideva moda klimonove rokave (nevšite, cele rokave), in obleko s skrito šivo.

Klobuki so še večji — z velikimi pentljami. V modi so spet peresa. V Ljubljani so se zadnje dni že pojavila. Taki klobuki seveda niso praktični za kino, kjer ti s temi zrakoplovi onemogočajo pogled na platno.

Tako vidimo, da daje tudi letošnja pomladanska moda dovolj možnosti za spremembe, ki poživijo. Ljubljanske dame, ki nimajo drugih skrbi, si bodo torej lahko pomagale! Važno je, da moda dovoljuje sestavo-kombinacijo, tako da bodo lahko uporabile stare obleke, vendar pa zadostile modnim zakonom in svojim željam.

S štajerskega

O olepšanju spodnještajerskih vasi piše mariborski dnevnik, da je Reimabund započel enakobiranje, kakršno je že več let v vsej Nemčiji. Čeprav je vojna, mora iz vasi izginiti vse, kar kvari njihovo podobo. Vsa kmet, obrtnik in delavec mora pripomoči, da bodo hiše snažne in vrtovi kar najlepše urejeni. Vaška cesta mora postati vizitka kraja. Izdelani so načrti za razne izpremembe po spodnještajerskih krajih. Ko se po zmagi, pravi člankar, vrnejo spodnještajerski vojaški domov, naj najdejo svojo domaćo vas posebno ljubko in lepo.

Smrtna kosa. V Mariboru so umrli: 62 letna zasebnica Marija Kovačič roj. Novak, 59 letni godbenik Jožef Smid, 80 letni železostrovar Franc Sul Konrad Markov, 82 letni Heinrich Wolf, upokojeni višji vojaški oficijal, 68 letna zasebnica Roza Rigger, roj. Potočnik 76 letna hišna posestnica Reza Pihler, roj. Zöchmeister. — V Zalcu je umrla kapitanova žena Justina Zupančič, roj. Globočnik. V Ptuj 57 letni znančnik Anton Kuhar, Na Pobrežju 67 letni upokojeni železničar Valentin Plevčak. — V Rogški Slatini je umrl 70 letni posestnik in lastnik tovarne brusilnih kamnov Herman Hermeter. — V Mariboru je umrla Jerica Kramerič, učenka 3. razreda. — Na Dunaju je v bolnišnici umrl Herman Kager, strelec v gorskem polku. Pokopali so ga v Studencih pri Mariboru.

Ziviljenje je rešil. Gasilec Franc Jelen iz Lokavev pri Gornji Radgani je 6. novembra 1941 rešil neko mladenko iz povodnji. Zdej mu je šef civilne uprave sporočil zahvalo v imenu Adolfa Hitlerja in mu poslal 50 mark.

Napoleonova premoč nad papežem.

V nekem pismu z dne 13. februarja 1806 je Napoleon zapisal papežu takele misli: Vsa Italija se mora ravnati po fohih postavah. Spoštovani bom neodvisnost Svete stolice, toda samo pod pogojem, če bo papež tako prizanesljiv z menoj v svetnih zadevah, kakor sem jaz prizanesljiv v cerkvenih, in če ne bo več tako nepotrebno prizanesljiv z razkolniki, sovražniki cerkve, in s tistimi gospodji, ki ne morejo nič koristiti. Če je papež rimski vladar, sem jaz cesar, kakor je bil Karel Veliki. Tiste, ki so moji sovražniki, mora tudi papež imeti za svoje sovražnike.

Prav tisti čas je dal Napoleon kardinalu Feschu, svojemu poslaniku, tale navodila: Napravite tako, da bo vsak Anglež, Rus, Šved in Sardinec izgnan iz papeške države. Če se angleški poslanik še zadržuje v Rimu, dosežite, da ga bodo zaprli. Nikakršna angleška, švedska ali ruska ladja ne sme pristati v papeških pristaniščih, če pa se katera prikaže, jo bom dal zaseči. Saj rimski dvor nikakor ni bil tako prizanesljiv z verskimi nasprotniki. Opozarjam vas, da ste osebno odgovorni za splošitev tehle dveh povelj: a) da bodo iz rimske države pregnali Angleže, Ruse, Švede in Sardince; b) da v papeška pristanišča nimajo vstopa ladje imenovanih držav. Rusijo je treba obravnavati, kakor da je ni. Če se papež ne bo prilagodil mojim načrtom, ga bom ponižal v tisto, kar je bil pred Karlom Velikim. Recite kardinalu Consalviu (državnemu tajniku Svete stolice), da ima, če ljubi svojo vero in svojo domovino, samo dve poti na izbiro: ali popolnoma spolnjevati mojo voljo ali pa se odpovedati službi.

Razen tega je Napoleon še marsikaj zahteval, kar je nasilno kršilo papeške pravice: naj bi papež na primer tudi v Rimu uveljavil francoski civilni zakonik, naj bi za francosko cerkev imenoval neodvisnega patriarha, naj bi tretjino kardinalskega zbora sestavljali francoski prelati, naj bi odpravil vse cerkvene redove in duhovniško neoženjenost itd., itd.

Zamolčani Napoleon

Marmont omenja proti koncu XIV. knjige svojih spominov, da je vsak kličal pred cesarjem in da so baje imele njegove najmanjše želje neustavljivo moč naravnih postav. Tudi tisti, ki so ga na tihem mrzili in sovražili ter ga za hrbtom obrekovali, so se mu vpricho gnusno prilivžovali. Napoleon sam se je bahal, da knezi in podložniki enako hite pod njegovo žezlo. Morali bi videti, piše De Pradt, kako ponižno je čakala vrsta vladarjev na trenutek, ko se bo smela pokazati pred njim.

Spričo vsega tega ni čudno, če je bil Napoleon sam kaj lahko prepričan, da se mu bo posrečilo ukloniti tudi papeža, kakor je uklonil cesarsko okoliščino, množico svojih generalov, uradnikov, namestencev in celo vladarje. Pogosto je posmehljivo ponavljal, da se pravi vladati Franciji vladati Evropi, to se namreč pravi, imeti pod svojim jarmom vse evropske vladarje, vstevši papeža. Pozneje je priznal (kakor smo že rekli v nekem odstavku petega poglavja), kako je vseskozi upal, da se mu bo posrečilo ukloniti papeža svoji volji, dobro se zavedajoč, kako bi to vplivalo na mnenje vsega drugega sveta. Nadalje je želel Napoleonovo častiteljnost, da bi bila samo papeževa država, ki je bila celó v sredi dežele, izjema, medtem ko je vso Italijo že pridružil francoski posesti. Zapisal je, da ne more več prenašati take sramote!

Temu Napoleonovemu duševnemu razpoloženju je treba dodati še silno napetost med njim in papežem, ki se je pokazala pri vprašanju celinske zapore.

Napoleonova goreča želja je bila, da bi tudi Angleži priznali njegovo cesarsko dostojanstvo. Po svojem kronanju je s tem namenom tudi pisal angleškemu kralju Juriju III. pismo, v katerem ga je imenoval »brata«, opustil pa izraze spoštovanja in vljudnosti v sklepu.

Ko je angleški kralj videl, da ga brez njegovega dovoljenja imenuje brata in da je pismo brez dolžnih vljudnostnih izrazov, je bil tako užaljen, da ni niti odgovoril. Samo lord Mulgrave je pisal Talleyrandu, a ni na cesarsko dostojanstvo niti namignil. To je Napoleonovo jezo na Anglijo še bolj podžgalo, tako da jo je sklenil ponižati in za vsako ceno kaznovati.

V letu 1806 je cesar zapovedal tako imenovano celinsko zaporo zoper Anglijo. Z angleškim otocijem je bilo strogo prepovedano trgovanje, dopisovanje in vsakršni stiki, vsakega angleškega podložnika so imeli za vojaškega ujetnika, vsako angleško imetje za vojaški plen. Številne države so druga za drugo priznavale zaporo: samo Portugalska in papež sta se odločno uprila, ona zato, ker je bila vsa njena trgovina v angleških rokah, ta pa samo načelno, ker se ni hotel z nobeno državo zaplesti v sovraštvo. To je bil drugi in bistveni razlog, zaradi česar je Napoleon papeško državo grdo gledal.

Toda pridružil se je še tretji razlog. Pri Sveti stolici so bili državniški zastopniki raznih držav, torej tudi tistih, ki so bile sovrane Napoleonu, tisti čas so namreč vse države pošiljale v Rim celó svoje najboljše in najzanesljivejše državnike. Nič čudnega, če je Napoleona nejevoljilo in dražilo, ko so mogli zastopniki njegovih sovražnikov delovati skoraj v sredi njegovega cesarstva in ob strani največje duhovne sile.

Napoleona je torej papeška država vsepovsod ovirala: vendar je ni hotel podjarmiti, ne da bi ponižal papeža. Nikakor pa si ni mogel misliti, da bi se mogla upirati njegovi cesarski volji ta država, o katere vojaški pomembnosti sploh ni bilo vredno govoriti, ta »mali košček« zemlje s svojimi starim, slabotnim poglavarjem papežem.

Napoleon je sam izjavil, da po njegovem dve sili gonita ljudi: samoljublje in strah. Sam je na poti mogočnosti uporabljal troje orodij: meč, slavo in denar. Iz svojih skušenj se je prepričal, da vsak dela samo za korist ter da žolja, pohlep in družabnost ženejo slehernega samo k bogastvu, medtem ko ga nečimernost, zavist in častilježnost ženejo samo k zunanji slavi. Zankoval je torej vsakršen vzvišen nagib. V papežu pa je srečal izjemo: Pij VII. se ni dal preplasti Napoleonovi mogočnosti in njegovim grožnjam.

ČAROVNIČINA

TOMAŽIČ BERANEK



80.

V večerno tišino ob zahajajočem soncu na morju se je pomešal čuden piš, kot bi se bližal veter. Ozrla sta se in že sta na cesti zagledala črno točko, za katero se je dvigal cestni prah v dolg oblak.

»Moja mati, čarovnica! Gorje nama, če naju dobi v svoje roke! Na obali naju ne sme dobiti, ker bi naju raztrgala v sončni prah. Sezuj desni škorenj in ga takoj vrzi v morje!« mu je velela deklica.

Dečko je sedel ter si potegnil škorenj z noge, čeprav mu je v živčni naglaji nagajal in se mu ob peti zatikal. Oblak pa se je strahotno večal in večal.

81.

Z rastočim oblakom vred se je večala iz črno točke tudi čarovnica, ki se je kot burja valila bliže in bliže...

»Hitro, hitro, drugače bo prepozno!« je hčerka zakričala dečku.

Temu pa se je le posrečilo vreči škorenj v morje; pri priči se je potegnil v čolnček, ki je rasel in rasel, dokler ni bil tako velik, da je bilo v njem dovolj prostora za dva veslača. Nevidne roke so ob straneh natakile že dvojce vesel in čolnček ju je pričakoval, pripravljen.

Za piparje

Kaj vse primešajo piparji božji travci

Dolgi zimski večeri se kaj prijetno prebijejo s prižgano pipo ob toplo zakurjeni peči. Stari piparji ne kade le tobaka, marveč mu primešavajo raznih aromatičnih zelišč, ki prijetno diše. Kadilcu samemu ne diše, le izba je prijetno zadimljena. Dodatki imajo za kadilca le to dobro lastnost, da povečajo množino božje trave, kar se posebno v sedanjem času pozna.

Zelišča, ki jih primešavajo tobaku, so, kot sem že omenil, navadno dišavna in vsebujejo nekatere strupene alkaloidne ali glikoside. Ker so to strupi, jih nikakor ne smemo preveč uporabljati, ker lahko nastopijo hujše ali miljeje motnje v grlu, prebavilih itd.

Največkrat primešavamo tobaku dišečo perlo, prvenec — asperula odorata. Je to nizka rastlina, ki raste po naših gozdovih. Prijeten vonj, ki ga razširja paleča zel, povzroča kumarin, ki ga vsebuje rastlina največ spomladi. Čez poletje izgubi prvenec na kumarinu in ga ima v začetku jeseni le še 15%. Zaradi tega je potrebno, da nabiramo dišečo perlo prav zgodaj spomladi. Poleg kumarina vsebuje rastlina tudi glukosid asperulosid. Za pipo zadoštuje, da damo na 20 delov tobaka 1 del dišeče perle.

Druga ljubljenska piparjev je višnja — prunus cerasus, ki jo piparji visoko cenijo. Saj je ni višnje v okolici mesta, ki nima stalnih obiskovalcev, ki potrebujejo njeno mlado listje za kajenje. Tudi višnjevo listje se mora nabirati spomladi, ker tedaj vsebuje preje omenjeni dišeči kumarin. Poleg kumarina vsebuje še ogljikov hidrat, nekaj sladkorja, ki prav tako prijetno diši, če ga žgemo. Najboljše listje dobimo, če ga nabereimo, čim se razvije. Posušiti ga moramo v senci!

Precej manj se rabi medena detelja — melilotus officinalis. Tudi detelja vsebuje prijetno dišeči kumarin, ki pa je prost dušika. Ko suše deteljo, diši daleč naokrog po prijetnem, na med spominjajočem vonju, ki ga razširja baš kumarin. Mlada detelja pred cvetenjem vsebuje največ kumarina.

Poleg rastlin, ki imajo kumarin, primešavajo piparji tobaku še druge zeli, ki vsebujejo

dišča, aromatična olja in hlapne etre. So to večinoma naše domače dišavnice.

Kot prvo naj omenim sivko, lavendel — lavandula vera. Sivka vsebuje nekaj malega kumarina, poleg tega pa še: caryophyllin, etilaminoketon, linalylacetol itd. Sivka diši zelo prijetno, kadilca nekoliko spraska po grlu, vendar jo nekateri piparji zelo cenijo.

Poleg sivke mešajo piparji med tobak tudi rožmarin — rosmarinus officinalis, ki pa ima precej slabši vonj, ker ne vsebuje kumarina. Pri rožmarinu pride do izraza le vonj eteričnega olja in mogoče še cineol.

Ruta, vinska rutica ni znana le pri vinskih bratecih, ampak jo dišajo tudi oboževalci božje trave. Rutica vsebuje kumarin slično snov in zaradi tega tudi prijetno diši. Nabiramo jo zgodaj spomladi, dokler je listje še mlado.

Tako smo v kratkem pregledali najvažnejše domače rastline, ki so našim piparjem posebno pri sreč. Poleg teh rož pa primešavajo piparji tobaku tudi druge zeli, ki ne diše, ampak primerno smrde. Seveda jih ne dodajajo zaradi neprijetnega vonja, marveč zato, da pomnože količino tobaka.

V prvi vrsti primešavajo orehovo listje, ki je po pripovedovanju naših kmečkih očancev tudi kar dobro nadomestilo, kadar zmanjka denarja za tobak. Orehovo listje mora biti mlado in primerno suho. Precej slabše je bukovovo listje, ki peče in žge po grlu, da je joji! Nekateri se pohvalijo s pelinom, pa za naša mestna grla najbrž ne bo. Tudi rdeče ali rjave kožice od posušenih čebul nekateri kade. No, smrdu ni ravno majhen.

Radi zdravja kade nekateri lapuhovo listje. Pravijo, da pomaga pri naduhi. Tudi kamilice prijetno diše, če jih primešamo »fajfnemu« tobaku. Kot otroci smo vsi kadili koruzne laske in so nam kar tekli, dokler nam ni oče prišel na sled in pomešal hlače.

Zelišča, ki jih rabimo za kajenje, sušimo vedno v senci in na zravnem prostoru (prepihu). Na soncu posušeno listje izgubi precej na vonju. Še bolje je, da pustimo nabrane zeli, da zvonejo, nkar jih stlačimo v primerno vrečico, ki jo dobro povežemo s platnenim povojem.

S Hrvaškega

Te dni so začeli z gradnjo drugega železniškega tira na progi Zagreb-Dugo Selo.

Pri zagrebški trgovski zbornici je prevzel predsedniške poše dosedanj generalni ravatelj v gospodarskem ministru dr. Branko Krnić.

V prostorih italijanske vojaške delegacije v Zagrebu so bile pretekli mesec razdeljene številne denarne nagrade hrvaškim železničarjem, ki vrše naporno službo na področju kjer je Eksc. Roatta poveljnik oboroženih italijanskih sil. Skupaj je bilo razdeljenih med železničarje 1.300.000 kun. Največja nagrada je znašala 21.000 kun, dve po 10.000 kun in številne z manjšimi zneski.

Prihodnji mesec bo izšla v Zagrebu knjiga z naslovom: »Vojaška in vojna zgodovina Hrvatske«. V knjigi bodo opisana vsa obdobja hrvaške vojaške in vojne preteklosti od hrvaških kraljev pa do zadnje svetovne vojne.

12.600 oralo zemlje je zdaj zasejane s sojo na Hrvaškem. Pridelek je znašal od 6 do 12 metrek stotov na orlo.

Najboljši pevci zagrebške opere so odšli na gostovanje v Bukarešto. Na gostovanje so odšli: Vilma Nižinić, Mila Kogej, Jože Gostić in Rudolf Zupan. Gostovanje je prirejeno v cilju poglobitve kulturnih stikov med Hrvaško in Romunijo.

Odslej morajo v Zagrebu za telefonske pogovore v javnih govorilnicah namesto denarja vreči v aparat posebno kovinasto ploščico, ki jo lahko vsakdo kupi v vsaki trafiki. Kos stane 4 kune.

Sarajevska radijska postaja je priredila pred dnevi posebno komemoracijo za padle stalingrajske borce. V začetku so odigrali nemško, romunsko in hrvaško himno, potem pa je govoril general Geisner o junaštvu stalingrajskih branilcev. Nato je o hrvaških žrtvah na vzhodnem bojišču govoril tudi podpolkovnik Vokić.

Oseški mestni proračun je bil sprejet in znaša nekaj tisočev kun več kot 73 milijonov kun.

V Banji Lukci se je prijavilo za kadilske karte 9417 kadilcev.

Železniško postajo pri Savskem Marofu bodo znatno razširili. V ta namen so razstili za več ko 2 milijona kun zasebne zemlje.

jem. Vrečico postavimo na toplo (ne na vroč!) in pustimo 14 dni, da se zeli fermentirajo. Nato jih razprostremo na papir in posušimo.

Ljubljana

Koledar

Petek, 12. februarja: Evlilija, devica in mučenica; 7 ustanovnikov; Melecij, škof. Lunina sprememba: 12. februarja: prvi krajec ob 1.40. Herschel napoveduje mrzlo vreme, eneg.

Obvestila

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: Kmet, Bleiweisova cesta 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova ul. 7. Pozivamo vse rejce koz, ovac prašičev, kuncev, perutnine itd., ki do sedaj niso prejeli krmil za živali pri Malem gospodarju. Gallusovo nabrežje 33, da se prijavijo ob določenih dneh v zgoraj omenjeni pisarni zaradi popisa živali in prejemanja krmil. Pisarna sprejema prijave samo dopoldne, in sicer: 13. febr. črke A-G, 16. febr. črke H-L, 17. febr. črke M-R, 18. febr. črke S-Z. 19. februarja zamudniki.

Italijanska slovnica za Slovence — Grammatica italiana per Sloveni, spisala U. Giacomuzzi in L. Duci, je izšla te dni v drugem dobro preglednem in popravljene natisu, v založbi La Editoriale Libreria S. A. v Triesteju, ki ima svoje zastopstvo za Ljubljansko pokrajino pri knjigarni Kleinmayer & Bamberg v Ljubljani. Slovnica obstoja iz dveh ločenih delov: prvi prinaša samo italijansko besedilo ter na podlagi italijanskih beril skuša uvesti učenca v duh italijanskega jezika, ne zanemarjajoč slovnice pravil, ki so podana dokaj pregledno in nazorno brez pedanterije. Številne vaje v tem delu naj usposablja učenca k neodvisnemu izražanju v italijanščini. Temu delu je neločljivo priključen drugi del, sestavljen v slovenskemu jeziku in ki govori vobče o italijanski izreki, o naglasu, o zlogovanju, ter podaja točen besedni seznam k vajam prvega dela in značilne razlike med obema jezikoma, nato italijansko slovenski slovarček, 33 strani tankega tiska v dveh stolpcih, in slednjič še slovenske prevajalne vaje k lekcijam prvega dela. Vidi se, da je delo dobro premišljeno in metodično sestavljeno. Najboljše priporočilo zanj je, da je prvi natis iz leta 1941 pošel v kratkem času in da se je sedaj na splošno povpraševanje priredil drugi. Knjigo, ki stane, oba dela skupaj, lir 22, z mirnim srcem priporočamo posebno za učence trgovskih in nižjih srednjih šol. Cena je seveda napram prvemu natisu dražja iz splošno razumljivih gospodarskih razmer, ampak ima to prednost, da je sedaj trdo vezana.

Ključec s Pavliho, Stiskač in Mazač z Rožo in Božo ter Cvetko in Lisjak — povedal vam bo vsak, kakaj so postavljeni v Goldonijevi veseligradi »Lažnivec«, ki jo bo vprizoril »Rokodelski oder dne 14. februarja ob 5 popoldne. Vstopnice se bodo dobile v nedeljo dopoldne od 10 do 12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrkova 12-I, desno.

Za smeh in zabavo vam je poskrbel frančiškanski oder z zabavno burko »Svoje glaveček«, ki bo poslednjičkrat uprizorjena v nedeljo ob 5 popoldne v frančiškanski dvorani. — Priprani smo, da boste z igro v vsakem pogledu zadovoljni, zato ne zamudite te zadnje prilike in si čim prej priskrbite vstopnice v predprodaji v trgovini Stiliho in na dan predstave od 10 do 12 ter dve uri pred predstavo pri dnevnih blagajni. Cene od 8 lir navzdol. Stojšče 2 liri.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Petek, 12. febr.: zaprlo.

Sobota, 13. februarja ob 17.30: »Primer dr. Hirna«.

Nedelja, 14. febr. ob 14. »Dlog v ...«.

Cene od 15 lir navzdol. — Ob 17.30 »Miran-dolina. Izven. Cene od 20 lir navzdol.

Opera:

Petek, 12. febr. ob 17: »Zemlja smehljajca«.

Sobota, 13. febr. ob 17: »Seviljski brivce«. Izven.

Gostovanje člana rimske Kraljeve Opere, baritonista Giuseppea Taddeia. Cene od 40 lir navzdol.

Nedelja, 14. febr. ob 14. »Slepa miš«. Opereta Izv.

Cene od 24 lir navzdol. — Ob 17.30: »Sestra Angelika«. — Balet iz Thais. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

ROKODELSKI ODER

Nedelja, 14. februarja ob 5 popoldne: »Lažnivec«. Veseligrad v treh dejanjih. — Predprodaja vstopnic na dan predstave od 10 do 12 dne uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrkova ulica 12-I, desno.

Logatec

Naročnino za časopise »Slovenec«, »Slov. dom«, »Domoljub« in »Slovenstvo knjižnico« za okraj Logatec lahko poravnate pri našem zastopniku, ki je v hiši g. Reje Martina v Dol. Logatcu št. 14. Tam tudi lahko naročite oglase in dobite vse informacije o časopisju in knjižnici.

Edgar Wallace:

Žabar s krinko

Neugoden občutek je prevel Gordon, ko je dognal, da ne sme oče ničesar zvedeti o novem poklicu svojega sina. Tudi Johnsonu, se je zdelo, ni bilo to ugodno in pokosilo so v malce neprijetnem razpoloženju. Ko sta bila pa Dik in Johnson sama na vrtu, je Johnson dejal Diku: »Sramujem se, ker sem starega nalagal. Sicer pa bi mu o tej stvari moral poročati Ray.«

Dik mu je pritrdil. Nikakor mu ni ugajala Rayeva razboritost in hitra jeza in bilo mu je, kar neprijetno, ko se je spomnil neprijetnega pozdrava z njim in tona, s katerim ga je nagovoril.

Odkril je, kar navadno odkrijejo mnogi mladi zaljubljeni možje, da niso sorodniki ljubljene bitja vedno vredni prijaznega prijateljstva ko ljubljeno bitje samo. Dalje je tudi odkril, da je bil okrogli debelastni gospod Johnson istotako zaljubljen v Elo. V njeni navzočnosti je bil Johnson ves norvozen in raztresen. Bil je ves nesrečen, kadar se je odstranila, in še bolj nesrečen, ko jo je Dik vzel pod roko in povedel na vrt med cvetlice, ki so krasile gredice za hišo.

»Ne vem, kaj išče ta človek tukaj,« je dejal Ray divje, ko sta se onadva oddaljila od družbe. »On ne spada v našo družbo in vem, da me sovraži.«

»Ne morem si predstavljati, da bi vas sovražil, Ray,« je rekel Johnson, »saj je vendar tako ljubezniv gospod in v visokem uradnem položaju.«

»Neumnost!« je dejal Ray zaničljivo. »On je snob. Predvsem pa je policaj in jaz sovražim takele volune. Lahko mi verjamete, da se počuti visoko vzvišena nad nami vsemi. Toda jaz sem prav toliko vreden kot on in stavi da bom zaslužil mnogo več denarja kot on.«

»Denar ni vse,« je dejal Johnson godrnjaje. »S kakšnim delom ste pa sedaj zaposleni, Ray?«

»Tega vam ne morem povedati,« je odgovoril Ray tajnostno. »Tudi Eli nisem mogel povedati, čeprav me je cele ure zasliševala. Vsak človek ima svoje tajnosti, o katerih kot trgovec ne sme in ne more govoriti.«

Gospod Johnson je molčal. V duhu je bil pri Eli in premišljeval, koliko časa bo še prešlo, preden jo bo njen mladi, lepi spremljevalec privedel nazaj Oh, gospod Johnson ni bil nikoli lep in sedaj je nosil že pet križev na ramah.

Vskritem in varnem vrtnem kotičku pa je pripovedovala Ela Diku svoje križe in težave.

»Slutim, da je oče vec uganil, Sko-

raj vso zadajo noč je bil zdoma. Bdela sem, dokler se ni vrnil. Ko je prišel, je bil silno bled. Pripovedoval mi je, da je vso noč taval naokoli po blatu, in po njegovih čevljih sodeč, je govoril resno.«

»Čeprav ne vem mnogo o gospodu Bennettu,« je rekel Dik, »sem vendar mnenja, da ne bo kar tako mirno šel mimo vprašanja, ki se tiče njegovega edinega sina. Mislim, da bo prišlo med njima kaj kmalu do neprijetne razjasnitve — Zakaj pa je vaš brat tako osoren z menoj?«

Zmajala je z glavo. »Tega ne vem. Ray je zadnje čase ves spremenjen. Novo življenje ga ugonablja. Čemu si je neki privzel lažno ime, če — če opravlja pošteni poklic? Ko me je danes zjutraj poljubil, mi je iz njegovih ust neprijetno zadisalo po whiskeyju. Saj veste tudi vi, da ni prej nikdar pijančeval.«

Ni ga več nagovarjala z »gospod Gordon«, in to je Diku zelo ugajalo.

Dan je bil zelo topel in nebo brez najmanjšega oblaka. Ela je pripravila čaj na tratinji. Dik in Johnson sta ji bila dva marljiva pomagača. Rayevo obnašanje do Dika je ostalo še vedno neprijetno, skoraj bi lahko rekli sovražno. Dik je že večkrat poskušal spregovoriti z njim prijazno besedo, pa nikoli ni dobil dostojnega odgovora. Potem ni več poskušal. Tudi očetova navzočnost, potem ko se je ta vrnil po večurni odsotnosti, ni prinesla boljšega razpoloženja.

»Najneugodnejše pri poklicu državnega pravnika je gotovo dejstvo, da se ne more državni pravnik nikoli otesti svojega poklica, pa naj bi že bil kjerkoli.« je dejal Ray z očitvidnim namenom, da bi Gordona razžalil. »In gotovo si zapomnite tudi vsak razgovor z namenom da bi ga pozneje kdaj lahko obrnili v svojo korist.«

Dik je položil kos kruha, ki ga je držal v roki, na mizo in je odgovoril: »Priznati moram, ne da bi se hvalil, da imam izvrsten spomin. Ta mi daje to prednost, da se znam obvladovati tudi v najtežjih in najneprijetnejših trenutkih.«

Nenadoma se je Ray obrnil. »Ali vidite,« je zaklical zmagovalno, »tam stoji vrhovni volun, njemu podrejen — njegov zvesti Elk.«

Dik je bil presenečen. Elk mu je trdil, da je na novi sledi za žabarji. Kar nenaekrat se je znašel tukaj, z rokami oprtimi na ograjne stebre, glavo je imel sklonjeno na prsa in pogledal joč čez napačnike je motril skupino, ki je sedela na vrtu.

»Ali smem vstopiti, gospod Bennett?« je vprašal.

John Bennett je prikimal.

Prišel sem popolnoma slučajno v to okolico in spomnil sem se, da vas lahko obiščem. Dober večer, gospodična! Dober večer, gospod Johnson!«

»Podaj gospodu naredniku Elku svoj stol,« je rekel John Bennett godrnjaje svojemu sinu.

»Inspektorju!« je popravil detektiv.

»Res čudno je, da si ljudje domišljujejo, da sem narednik. — Ne, hvala, bom raje stal. Sicer pa si tudi jaz ne morem predstavljati, da sem inspektor, posebno še, kadar me policisti naprej pozdravljajo. Od zaprepačenja se jim pozabim za pozdrav zahvaliti in jim potam sploh ne odzdravim.« Njegovi tajinstveni pogledi so romali od enega do drugega.

»Vaše napredovanje je gotovo vtilo mnogo strahu v kosti različnim lopovom,« se je norčeval Ray.

»Oh seveda, posebno priloznostnim tatovom,« je rekel Elk. »Drugače ni vzbudila ta novica nobene posebne pozornosti,« je dejal skromno. »V Londonu zdaj mrgoli pripovedovalcev pravljic, ki govorijo, da nudijo milijone, če jih hočeš. Da si poslušalec pridobi njihovo zaupanje, jim pa mora kot za poizkušnjo najprej posoditi 100 funtov. Dalje je tudi mnogo poklicnih boksarjev, ki se ukvarjajo z izsiljevanji in žive od razbojstev in skoraj isto šte-vilo tako imenovanih mladih dam, ki imajo igralne salone in plesne dvorane.«

Ray je bil v hipu v lice ves rdeč ko kuhan rak, ker je dobro vedel, na koga je Elk meril. S pogledom, s katerim je premeril novopečenega inspektorja, bi le-tega prebodel, če bi ga mogel.

»Gospod kapetan,« je vprašal Dika, »rad bi vedel, če bi lahko dobil v prihodnjem tednu en dan prosto? Moral bi namreč urediti majhen družinski nespোরазum.«

Papež Pij XII. o letalskih napadih

Pisma, ki jih je doslej poslal vrhovni cerkveni poglavar nadškofom v bombardiranih mestih

Rim, 11. februarja. — Tu je bilo objavljeno besedilo pisma, ki ga je sv. oče Pij XII. osebno napisal in pred kratkim poslal kardinalu Lavranu, nadškofu v Palermo, ki je bil ob priliki enega zadnjih sovražnih letalskih napadov na to mesto lažje ranjen. S tem pismom je papež v kratki dobi nekaj mesecev pismeno in z vso jasnostjo zavzel stališče proti bombardiranju civilnega prebivalstva.

Prejšnja papeževa pisma so bila naslovljena na kardinale in nadškofe iz Genove, Milana, Turina in Napolija. V vatikanskih krogih pripominjajo, kako je bil ton sv. očeta, ko je pisal o svojih prizadevanjih, da bi sovražnik prizanesel civilnemu prebivalstvu z letalskimi napadi, vedno bolestnejši in vedno bolj pesimiističen.

Prvo papežovo pismo, ki ga je poslal 16. novembra lani kardinalu nadškofu genovskemu, vsebuje tudi naslednji stavek: »Lahko Vam zagotovimo, da od naše strani tudi v bodoče ne

bomo opustili nobene prilike, da odvrnemo vojne grozote od civilnega prebivalstva.« Tudi v njegovem drugem pismu, ki ga je 30. novembra lani poslal turinskemu nadškofu, je papež Pij XII. izrazil isto, ko je zapisal: »Kar zadeva nas, bomo tudi v bodoče uporabili vsa sredstva, ki jih imamo na razpolago, da zmanjšamo nevarnosti za civilno prebivalstvo.« Nekaj dni pozneje na milanskega nadškofa naslovljeno papežovo pismo izraža še vedno podobno upanje, čeprav tokrat že v zmernejši obliki. Nasprotno pa pismo, ki ga je sv. oče poslal 8. decembra lani napolskemu nadškofu, nič več ne govori o kakšnih dejanskih prizadevanjih vrhovnega cerkvenega poglavarja, da bi preprečil bombardiranje civilnega prebivalstva. Te dni objavljeno sporočilo Pija XII. palermskemu kardinalu nadškofu pa vsebuje končno sploh samo še izraze bolesti in ugotovitev, da »kljub vsem prizadevanjem Vatikana ni bilo mogoče doseči, da civilno prebivalstvo ne bi občutilo biča letalske vojne.«

Nova zanimiva odkritja v zvezi z angleško-ameriškim izkrcanjem v Afriki

Ženeva, INB. — Washingtonski dopisnik »Timesa« je zvedel iz povsem zanesljivega vira za nekatere podrobnosti glede izkrcanja Angležev in Amerikancev v Francoski Severni Afriki. Njegovo poročilo navaja naslednje podrobnosti:

General Leclerc je zahteval 4. novembra od generala Girauda, čeprav ni vedel točno za dan, kdaj naj bi se izkrcavanje začelo, naj tako naglo, kakor le more, zapusti Francijo. Ko je Giraud prispel v Afriko, je našel tam Darlana in Juina, s čemer ni računal. Ukazal je oba zapreti. Med tem časom pa se je zvedelo, da priprave za neovirano izkrcanje angleško-ameriških čet niso bile povsod izvedene.

8. novembra so potem alžirske čete začele streljati na ameriške izkrcavalne čete. Se močnejši odpor se je pokazal v Oranu in Casablanci, kar je Girauda prisililo k političnim korakom. Po konferenci, ki je trajala več ur, se mu je posrečilo, pritegniti Darlana in Juina na stran zaveznikov. Dal je Darlanu politično moč in sam dosegel, da je bil ogenj na angleško-ameriške čete ustavljen. Tako se je zgodilo, da je Darlan namesto Girauda prevzel vrhovno vodstvo v Severni Afriki. Generala Juina so medtem v največji naglici poslali v Tunis, kjer

se mu je posrečilo, pripraviti admirala Esteba do tega, da je prisilil francoske bojne ladje, da so začele streljati na osne čete, ki so prihajale s Sicilije. Jun je pregovoril tudi generala Barreja, vrhovnega poveljnika francoske vojske v Tuniziji, da je s svojimi četami prestopil na stran zaveznikov.

Admirala Platona, vrhovnega poveljnika francoskega brodogoja, pa so, kakor se zdi, po Chatelu preko francoskega poslanstva v Madridu obvestili o dogodkih. Priletel je v Tunis z letalom in je v svojem precej glasnem razgovoru dosegel, da je admiral Esteba povelje, naj se strelja na Nemce, prekalca. Tako se je zgodilo, da so osne čete v Tunisu lahko hitro prodirale dalje, dočim so se čete generala Barreja v zahodni Tuniziji zbirale. Uspeh osnih sil naj bi bil pospešil Chatelovo posredovanje, zakaj ta mož se je le na videz pridružil Giraudu, istočasno pa je francosko poslanstvo v Madridu obvestil o dogodkih. Poteklo je potem nekaj časa, preden je varnostna policija ugotovila resnično delovanje Chatela, ki so ga medtem že zamenjali s Peyroutonom. Peyroutonovo imenovanje na to mesto so v Washingtonu potrdili šele tedaj, ko so imeli v rokah jamstva, da je mož zanesljiv.

Murmanska železnica in Stalinov prekop

Sicer sta za Ruse res pomembna, a slaba stran je v tem, da sta večno izpostavljena sovražnikovim letalskim napadom

Nek madžarski vojaški strokovnjak je v »Pester Lloyd« napisal te dni daljši članek o murmanskem železnici in Stalinovem prekopu. Iz njega posnemamo naslednje zanimive ugotovitve:

V sedanjem velikem boju igra oskrba vojaštva na bojišču važnejšo vlogo, kakor jo je igrala kdaj koli, zlasti pa še na vzhodnem bojišču, kjer je omrežje prometnih zvez zelo redko in so še tiste poti, kar jih je, slabe.

Na vsem vzhodnem bojišču je pristanišče Murmansk eno najvažnejših krajev. Velik del angleškega in ameriškega vojnega blaga dovaja za ladjami vprav v to pristanišče — seveda, kolikor ga med potjo do tja ne potopijo nemške podmornice in letala — in ga tu razkladajo ter potem odvažajo dalje na bojišče.

Murmanska obala

vse leto ne zamrzne

zakaj ob njej teče severni konec tako imenovanega Zališkega toka, ki prihaja iz toplih moriških vod. Že v dobi prejšnje svetovne vojne so sklenili zgraditi to edino, vse leto nezamrznjeno rusko pristanišče na visokem severu. Murmansk in Poljarnoje (prej Aleksandrovsk) sta danes za Sovjete velikega vojaškega pomena ter sta Sovjetom v sedanjem trdem boju v veliko pomoč. Od časov Petra Velikega do danes so vedno znova poskušali Rusi tudi preko svojih severnih pristanišč poživiti prekomorsko trgovino oziroma preprečiti, da bi jim kdo pot na široko morje zaprl. Imena Petrograd, Sebastopol, Vladivostok, Arhangelsk in v zadnjem času tudi Murmansk pričajo o tem.

Železnica Murmansk—Petrograd

Z velikim trudom in naporom so Rusi zvezali Murmansk že v prejšnji svetovni vojni s

Petrogradom, in sicer po železnici. Gradili so jo po veliki večini vojni ujetniki. Borili so se morali tu z velikimi težavami, zlasti še s podnebjem, ki ga niso bili navajeni. Železnica iz Murmanska do Petrograda je dolga 1451 km. To je toliko, kakor recimo iz Berlina v Genovo.

Stalin se je potem odločil, zgraditi tudi prekope, ki bi vezali Baltičsko, Severno ledeno, Črno morje in Kaspiško jezero. To je bil velik načrt, ki je bil do izbruha sedanje vojne po veliki večini že izveden. Prekop med Moskvo in Volgo so odprli leta 1937. Dela pri graditvi prekopa Volga—Don, ki naj bi tvoril zvezo med Kaspiškim in Črnim morjem, še niso bila končana.

Stalinov prekop je zahteval 250.000 človeških življenj

Stalinov prekop — zveza med Baltičskim in Severnim ledenim morjem — je bil dograjen s prisilnim delom že v dveh letih. Po sovjetskih podatkih samih je pri teh delih izgubilo življenje 250.000 ljudi. Pri graditvi tega prekopa so izkoristili tudi jezera, predvsem pa Onesko jezero. Celotna dolžina te plovne poti znaša 800 kilometrov, dočim znaša resnična dolžina Stalinovega prekopa 4227 km. Poleg tega so zgradili še na 32 krajih zapornice, 15 nasipov in 35 stranskih prekopov.

Dobre in slabe strani Stalinovega prekopa

Stalinov prekop je za Sovjete velikega gospodarskega, predvsem pa vojaškega pomena, seveda če sovražnik prometa po njem ne bi ovrnil. Vodna pot od Petrograda do Murmanska in do Arhangelska je s tem znatno skrajšana.

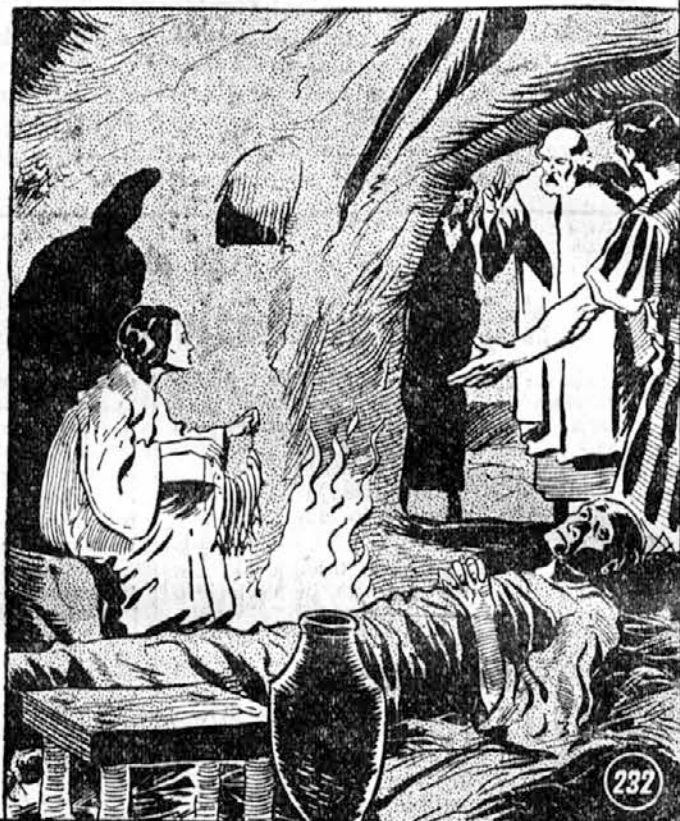
HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH



231.
Kmalu sta dospela do kamnarjeve hiše, ki je bila prav za prav votlina, vdolbena v skalo. Vrata so bila zaprta, toda skozi odprtino je bilo videti ogenj. Velikanska, temna postava se je vzdignila od ognja ter vprašala, kdo je. »Služabniki Kristusovi,« je odgovoril Peter. Zdaj so se vrata odprla, skozi je stopil Ursus in bil neznansko vesel, ko ju je spoznal. Pokleknil je pred Petra, Viniciju pa je poljubil roko, rekoč: »Naj bo blagoslovljeno Kristusovo ime za radost, ki jo prinašaš Ligiji!«

232.
Ursus ju je potem odvedel v hišo. Bolni Lin je ležal na slami izdelanega obraza in porumenele kože. Ligija je sedela pri ognju ter držala v rokah venec rib, nabranih na vrivcu. Pripravljala je večerjo. Ko so vstopili, se ni niti ozrla, meneč, da je Ursus sam.



Če gledamo z vojaškega stališča, je Stalinov prekop za Sovjetsko Rusijo tudi zato velikega pomena, ker v primeru potrebe lahko odpelje z Baltičkega morja preko Severnega ledenega morja v Atlantik vsaj manjše vojne ladje, rušilce in podmornice. Slaba stran Stalinovega prekopa pa je, da je stalno izpostavljen sovražnikovim letalskim napadom. Vemo iz nemških uradnih vojniš poročil, da so nemške in finske bombe večkrat zadele naprave pri zapornicah v Stalinovem prekopu. Druga slaba stran tega prekopa pa je, da je komaj šest mesecev v letu brez ledu.

Murmanska železnica deli kot obmejna železniška proga usodo Stalinovega prekopa. Tudi ta železnica je

v večni nevarnosti pred letalskimi napadi

Veekakor je treba upoštevati, da razdejava železniško progo skušajo čimprej spet popraviti in da se jim vsaj začasno tudi posreči po-

novno vzpostaviti na progi promet. Murmanska železnica je vprav zdaj še prav posebnega pomena, ker se na skrajnem zahodnem koncu Oneskega jezera od te proge odcepi proti vzhodu stranska proga, ki drži do glavne proge Moskva—Arhangelsk. Dokler bodo Sovjeti imeli murmansko železnico vsaj do te stranske proge pod svojim nadzorstvom, bodo še vedno vsaj v omejenem obsegu lahko vozili blago iz Murmanska v Moskvo. Čim pa bo ta proga količjak pretrgana, bodo vse angleške in ameriške pošiljke v Murmansk za Rusijo brez pomena in brez vsake koristi. Angleži in Amerikanci skušajo seveda vsaj toliko časa, dokler še obstoji ta zveza, poslati svojim zaveznikom čimveč vojnega blaga, čeprav s tem izpostavljajo svoje dragocene ladje nevarnosti, da jih nemške podmornice pošljejo za vselej na dno morja.

Zato bodo Nemci v bodoče v prvi vrsti skušali povsem onemogočiti promet po murmanskem železnici in po Stalinovem prekopu ter uničiti ladje, ki bi skušale pripeljati iz Anglije ali iz Amerike v Murmansk.

IONE GLAVAN:

Zemlja je zadihala

Nikomur ni šlo preveč v slast. Jedli so samo zaradi drug drugega, a nosili so na pol prazne žlice v usta, škrebli po skledi, brazdali po mleku in žgancih in se varali. Minka je prva odložila. »Jel!« ji je oče velel, ki je edini imel slast. »Ne morem, oče...« »Hm, Ljubljana je daleč.« Odložil je še Boštjan. »Koliko pa si pojedel? Za naprstnik in nič več?« »Rad boš jedel.« »Ne gre, oče,« se je branil Boštjan. Čez čas so odložili vsi. »Bom pa še jaz!« je dejal Tehar in položil žlico na mizo. »Pa molimo!« Molil je sam, počasi in premišljeno... Po zajtrku je šel oče gledat, kaj je s konjem in vozom. Tedaj je mati pristopila k Boštjanu in ga molče motrila s prosečimi očmi. »Boštjan,« je spregovorila s tresočim glasom in videti je bilo, da zadržuje ihtenje. »Ti greš in težko mi je, kot da bi odhajal kdo izmed nas, iz moje krvi. Saj si naš, Boštjan, priznala sem te za svojega in tudi oče te je priznal. Naš si, Boštjan, naš, Minkin in moj. Kajne, Minka? — Želim ti sreče, dosti sreče.« Stiskala mu je roko z vso močjo, pritiskala k sebi in na pol ihtela. »Pazi na svoje zdravje! Pameten bodi in zavedaj se, da te čaka doma Minka, ki te ima rada. Pošten bodi in ponosen! Varuj se drugih žensk, Boštjan, ker niso vse enako dobre!« Ihtenje ji je presekalo govorjenje.

»Srečno, Boštjan, srečno!« je želela še med začetim jokom. »Vrni se... kmalu!«

Poljubila ga je na lice in ga omočila s solzami. S tem mu je dala priznanje, da ga je sprejela za svojega. In ko ji je Boštjan pogledal v izsušeno lice in motne oči, je skril obraz v predpasnik in hudo zajokala.

»Ne jokajte, mati! Vrnem se in takrat bomo srečni vi, Minka in jaz. Vsem bo dobro.«

Podal ji je roko. Stisnila mu jo je z vsemi močmi.

»Zbogom, Boštjan!«

»Zbogom, mati!«

Poljubila ga je znova.

Tedaj je poklical oče:

»No, pojdimo! Voz je pripravljen.«

Boštjan in Minka sta stopila iz hiše na plano. Sonce ju je zaščemelo v meglenih očeh in obema se je utrnula solza. Oče se je že mislil ponorečevati, a se je premislil. Pomagal jima je na voz, odvil vajeti s konja in še sam prisedel.

»Pa pojdimo!«

Udaril je z bičem. Konj je poskočil in potegnil.

Mlada sta slišala vzklik. Obrnila sta se. Na pragu je stala mati, mahala z robcem in klicala: »Srečno! Vrni se!«

Konj je zavil med hišami.

Blodila sta po ljubljanskih ulicah, si ogledovala izložbe, kupila to in ono za pot in nestrno pričakovala odhoda vlaka. Oba sta se bala slovesa, oba sta trepetala, kadar koli je kdo pomislil na trpkost

ločitve. Želela sta, da bi odpravila čimprej. Vedela sta, da bo potlej za oba še huje, ko bo vsak sam zase trpel v žalosti in hrepenenju po dragem... Človek vedno tako misli in se na tak način tolaži. Po slovesu pa bi si najraje razklat sree in potožil vsemu svetu, kako mu je hudo za onim, ki ga pelje vlak sleherni trenutek dalje od njega. Molčala sta, o tem sploh nista hotela govoriti, a sumničla sta drug drugega. Minka je bila razsodnejša. Spraševala ga je, če ima to, ono, če ima dokumente v redu, ker zdaj je še čas, da uredi. Boštjan je bil kakor zmeden bacek. Odgovarjal ji je nedoločno, nejasno... In Minka je razumela njegovo zmedenost.

Vlak je odhajal šele proti večeru.

»Minka, kako boš pa domov hodila? In kdaj boš šla?« je naposled zaskrbelo Boštjana. »Če boš šla zvečer nazaj, boš morala hoditi v temi. Ne, zvečer ne boš hodila.«

Pogledala ga je zaskrbeljeno.

»Kaj pa mi preostane drugega?«

»Nič, veš kaj, k Feračevim bova šla. Tam boš čez noč in drugi dan se boš odpeljala.«

Tam me nič ne poznajo in tudi jaz jih ne. Čudno me bodo gledali.«

Boštjan je zmahnil z roko.

»Poznam jih. Iz trga so in v Ljubljani so že dolgo. Zarhuščekova služi pri njih. Gostilno imajo in prenočišče. Tam boš najbolje spravljena in jaz bom brez skrbi. No, poiščiiva jih!«

Sedaj je vodil Boštjan. Boječe je povprašal bližnjega stražnika, kje je ta in ta gostilna. Ko jima je za silo dopovedal, kje je, jima je pokazal smer. »Pa še vprašajta. Saj vsak pozna to gostilno.«

Oba sta se mu nerodno zahvalila in odšla v smeri, ki jo je pokazal stražnik. Povprašati sta morala še dvakrat, trikrat. Pri Feračevih so se hitro zmenili in še celo veselili so ju bili.